

УПРАВЛЕНИЕТО НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ В УНИВЕРСИТЕТИТЕ

© Академично издателство „Ценов“, Свищов, Градево 24
© Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов

ISSN 1310–2737

Проф. д-р БОЖИДАР БОЖИНОВ

УПРАВЛЕНИЕТО НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ В УНИВЕРСИТЕТИТЕ

Издание на Стопанска академия „Д. А. Ценов“
Свищов, 2017

ECONOMIC WORLD COLLECTION

Prof. Bojidar Bojinov, Ph.D.

MANAGEMENT OF INFORMATION TECHNOLOGY IN UNIVERSITIES

“TSENOV” ACADEMIC PUBLISHING HOUSE
“D. A. TSENOV” ACADEMY OF ECONOMICS - SVISHTOV, BULGARIA

Редакционен съвет

Проф. д-р Румяна Лилова – главен редактор

Проф. д-р ик.н. Румен Върбанов – зам. главен редактор

Доц. д-р Диана Ималова – научен секретар

Проф. д-р Анета Денева

Проф. д-р Мария Андреева

Доц. д-р Галина Захариева

Доц. д-р Тодор Кръстевич

Анка Танева – стилов редактор

Ваня Борисова – технически секретар

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	9
Глава 1	
Предизвикателства пред управлението на университетите	11
1. Ключови тенденции в развитието на висшето образование	11
2. Предизвикателства пред управлението на университетите	19
3. Навлизане на информационните технологии във висшето образование.....	34
Глава 2	
Стратегическо управление на информационните технологии в университетите.....	51
1. Стратегическо управление и бизнес архитектура на университета.....	51
2. Концептуална рамка на ИТ управлението в университетите.....	58
3. Място и взаимодействие на ИТ отдела в организационната структура на университета.....	69
Глава 3	
Състояние и проблеми пред управлението на информационните технологии в университетите.....	92
1. Обща характеристика на изследваните университети и респонденти.....	95
2. Стратегическо управление на ИТ процесите и технологиите в университетите	103
3. Структура и отговорности на ИТ звеното	112
4. Тенденции в използването на информационни и образователни технологии и услуги в университетите	120
5. Финансово управление на информационните технологии и услуги в университетите.....	127
Заклучение	137
Използвани източници	143
Резюме	175

CONTENTS

Introduction	9
 Chapter 1	
Challenges facing the management of universities.....	11
1. Key trends in the development of higher education	11
2. Challenges facing the management of universities.....	19
3. Penetration of information technology in higher education.....	34
 Chapter 2	
Strategic management of information technology in universities.....	51
1. Strategic management and business architecture of a university.....	51
2. Conceptual framework of IT management in universities.....	58
3. Place and interaction of the IT department in a university's organizational structure	69
 Chapter 3	
State and problems facing the management of information technology in universities	92
1. General characteristics of the surveyed universities and respondents.....	95
2. Strategic management of IT processes and technology in universities.....	103
3. Structure and responsibilities of the IT department.....	112
4. Trends in the use of information and educational technologies and services in universities.....	120
5. Financial management of information technology and services in universities.....	127
 Conclusion.....	 137
 References.....	 143
 Abstract.....	 175

ВЪВЕДЕНИЕ

Глобализацията и новите информационни технологии промениха из основи света, в който живеем, като поставиха пред съвременното общество дилеми и въпроси, на които не може да се даде еднозначен отговор. Макар че тези процеси засегнаха най-вече дейността на бизнес единиците, изисквайки от тях коренна промяна в начина на правене на бизнес, висшите училища също не останаха встрани от тази тенденция. Университетът като затворена академична общност, неподвластна на модерните тенденции и бизнес проблемите, остана далече в миналото. Днес съвременните университети¹ разчитат на своето глобално присъствие, търсят иновативни инструменти за географска експанзия и прилагат доказали своята ефективност бизнес подходи при управлението на академичната институция.

Настоящото изследване си поставя за **цел**, въз основа на теоретично и емпирично проучване, да систематизира и обобщи ключовите предизвикателства, свързани с използването и управлението на съвременните информационни технологии в университетите. В този аспект като **обект** на настоящата разработка могат да се обособят съвременните информационни технологии, а като **предмет** – управлението им в рамките на висшите училища. За постигането на посочената цел в монографията са поставени за решаване следните изследователски задачи:

1. Изясняване на същността и спецификата на висшето училище като обект на управление;
2. Изясняване на обхвата и спецификата на проявление на използването на съвременните информационни технологии в университетската дейност;
3. Анализ на спецификата на стратегическото управление на информационните технологии в рамките на висшето училище;

¹ Понятието “съвременен университет” в настоящата разработка се използва като синоним на висшите училища, функциониращи през второто десетилетие на XXI век, доколкото през призмата на изследваната проблематика, в различните времеви периоди, университетската институция е изправена пред решаването на различни по своя обхват и острота проблеми. В термина не се влага смисъл за разделение на университетите на “модерни” и “консервативни” от гледна точка на използването и управлението на информационните технологии в тях.

4. Анализиране състоянието и предизвикателствата пред управлението на информационните технологии в балканските университети.

В изследването се отстоява **авторовата теза**, че ефективното управление на информационните технологии в съвременните университети изисква специфичен микс от технически, образователни, управленски умения, които да позволят, CIO мениджърът да постигне стратегическите цели на висшето училище, съчетавайки съвременни бизнес, ИТ² и образователни подходи в условията на ресурсна ограниченост и засилен конкурентен натиск.

В монографията са използвани традиционни научноизследователски методи: историческият метод, сравнителният метод, индуктивният и дедуктивният метод, методът на анализа и синтеза, дескриптивният метод, методът на наблюдението, анкетни проучвания и други методи, съчетани с подходящ графически, математически и статистически инструментариум. При анализа на предизвикателствата пред ИТ управлението в университетите са използвани данни от съществуващи анализи и изследвания на водещи специализирани консултантски компании, публично достъпни данни по изследваната проблематика, резултати от проведено анкетно проучване по темата (2016 г.), както и информация от интервюта и неформални разговори с представители на академичния ИТ мениджмънт и личния опит на автора като управляващ процесите в Стопанската академия в периода 2007–2015 г. Онлайн анкетното проучване е извършено чрез инструмента Google Forms на Google Docs, а данните са обработени и представени във вид на таблици и диаграми с помощта на MS Office Excel 2016.

Извън обхвата на монографията са останали въпросите, свързани с: оперативното управление на ИТ процесите в университетите, ИТ риск мениджмънта и други технико-технологични и организационни въпроси, които биха изместили акцента на изследването.

² Терминът “ИТ” се използва като синоним на информационни технологии и като наложено в българската научна литература съкращение. Употребата му в комбинация с други понятия като “ИТ мениджър”, “ИТ риск мениджмънт”, “ИТ процеси” и други подобни е в качеството на пояснителен елемент, насочващ съответния термин към неговото специфично приложение в областта на информационните технологии. Използваните словосъчетания са наложени в специализираната българска литература и авторът се придържа към общовъзприетата им трактовка.